

REKOMMENDATION R10

Pensioner

Maj 2024

RKR

RÅDET FÖR KOMMUNAL REDOVISNING

Innehåll

Denna rekommendation ska tillämpas vid redovisning av pensioner.

Rekommendationen gäller för redovisningsskyldiga enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR).

Av rekommendationen Avsättningar och ansvarsförbindelser framgår vilka upplysningar som ska lämnas för andra avsättningar och ansvarsförbindelser än sådana som avser pensionsförpliktelser.

Rekommendationens bindande verkan

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

Rådet för kommunal redovisning (RKR) är normgivande organ inom kommunal redovisning och har till uppgift att utveckla god redovisningssed enligt LKBR.

Text markerad med fet stil utgör den normerande delen i denna rekommendation.

Enligt 4 kap. 3 § tredje stycket LKBR ska upplysning om skälen för avvikelse från denna rekommendation lämnas i not.

Det är aldrig förenligt med god redovisningssed att avvika från uttryckliga lagregler (prop. 1996/97:52 s. 45).

Lagregler

Redovisning av pensionsförpliktelser regleras särskilt i 5 kap. 4 § och 6 kap. 4 § LKBR.

Det finns bestämmelser om avsättningar i 6 kap. 8 § och 7 kap. 11 §. Upplysningar om förändring av pensionsförpliktelse genom tecknande av försäkring eller överföring till stiftelse regleras i 9 kap. 11 §.

Hur pensionsförpliktelsen ska värderas regleras inte i lagstiftningen.

Definitioner

I denna rekommendation betyder

aktualiseringsgrad – andel av personakterna för nuvarande och tidigare anställd personal som är uppdaterad avseende pensionsgrundande anställningar

ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser – pensionsförpliktelser som intjänats före år 1998 (se 6 kap. 4 § LKBR) och andra pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarsförbindelse

avkastning – summan av direktavkastning och förändring av marknadsvärdet

avsättning för pensioner – pensionsförpliktelser som intjänats från och med år 1998 och som redovisas som avsättning (jfr 6 kap. 4 § LKBR) och andra pensionsförpliktelser som redovisas som avsättning

kommun - kommun, region och kommunalförbund

OPF-KL – Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) förslag till bestämmelser om omställningsstöd och pension till förtroendevalda

pensionsbehållning – summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun inklusive eventuell uppräknings, enligt OPF-KL

pensionsförpliktelse – juridiskt bindande skyldighet att utbetala pension i enlighet med kollektivavtal eller andra avtal och utfästelser

RIPS-Riktlinjer för pensionsskuldsberäkning – den av SKR antagna beräkningsmodellen för pensionsförpliktelser i kommuner

särskild avtalspension enligt överenskommelse – pension som kan utgå efter överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren enligt pensionsavtal. Någon bindande utfästelse om pension finns inte före beslutet om särskild avtalspension

totala pensionsförpliktelser – summan av avsättning för pensioner (inklusive särskild löneskatt) och ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser (inklusive särskild löneskatt)

visstidspension – pensionsförpliktelse som utbetalas under en begränsad tidsperiod. Den kan betalas ut

- till anställd som har ett visstidsförordnande enligt det tidigare pensionsavtalet PA-KL – den anställde kan få pension efter ett visst antal år, varvid pensionens storlek påverkas av förordnandets längd
- till förtroendevald enligt pensionsbestämmelse (pensionsreglemente) – uppdragets längd bestämmer storleken på pensionen.

Värdering

Värdering av pensionsförpliktelser ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS.

Detta innebär att de av SKR, under räkenskapsåret, senast beslutade beräkningsgrunderna ska användas vid värderingen.

Värdering av pensionsförpliktelser till förtroendevalda ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS – Riktlinjer för beräkning av pensionssskuld alternativt utifrån gällande principer i det enskilda fallet, om de inte täcks av riktlinjen.

Både pensionsförpliktelser som klassificeras som avsättning och sådana som klassificeras som ansvarsförbindelse ska inkludera särskild löneskatt.

REDOVISNING

Avsättning

Enligt 6 kap. 8 § LKBR ska, om inte annat följer av 4 §, sådana förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst, men ovissa till sitt belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias, tas upp som avsättningar. Detta innebär att förpliktelser att betala ut pensionsförmåner som intjänats från och med 1998 ska redovisas som en avsättning.

Förmånsbestämd ålderspension till förtroendevalda som intjänats från och med 1998 redovisas som en avsättning.

Utfästelser om särskild avtalspension redovisas på balansräkningens skuldsida som avsättning enligt kriterierna i 6 kap. 8 § LKBR.

Pensionsförpliktelse till anställd enligt visstidsförordnande eller visstidspension/omställningsstöd till förtroendevald enligt av fullmäktige beslutat pensionsreglemente ska redovisas som avsättning, om utbetalning påbörjats. Det gäller oavsett när intjänandet skett. Detsamma gäller förpliktelse där det finns grund att anta att utbetalning kommer att ske inom kort.

Ett exempel på när det finns grund att anta att utbetalning kommer att ske är när en förtroendevald har angett en tidpunkt för sin avgång. Detta kan ske genom att den förtroendevalda lämnat in en formell begäran om att lämna sitt uppdrag och angivit en tidpunkt för när detta kommer att ske.

Ansvarsförbindelse

Enligt 6 kap. 4 § LKBR ska förpliktelser att betala ut pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som skuld eller avsättning. Enligt 5 kap. 4 § LKBR ska utbetalning av dessa förmåner redovisas som kostnader i resultaträkningen.

Pensionsförpliktelse till anställd enligt visstidsförordnande eller visstidspension/omställningsstöd till förtroendevald enligt av fullmäktige beslutat pensionsreglemente som inte har börjat utbetalas ska redovisas som ansvarsförbindelse eftersom den inte uppfyller kriterierna för avsättningar.

Visstidspensioner

Ett visstidsförordnande eller en förtroendevalds rätt till visstidspension leder inte nödvändigtvis till utbetalningar eftersom möjlighet finns att vara kvar i anställningen eller vara fortsatt förtroendevald. Dessutom finns regler om samordning med annan inkomst, vilka kan påverka storleken av utbetalningarna.

Samma sak, dvs. att vissa pensionsförmåner inte nödvändigtvis leder till utbetalning, gäller för vissa av förmånerna i OPF-KL, exempelvis förmåner som omställningsstöd, sjukpension, efterlevandeskydd och familjeskydd.

I de fall som en förmånstagare med visstids-pension/omställningsstöd har annan inkomst som ska samordnas med pensionen från kommunen fördelas förpliktelsen på avsättning respektive ansvarsförbindelse. Fördelningen får bygga på en uppskattning.

Avgiftsbestämd pension

Pensionsavgiften för den avgiftsbestämda ålderspensionen redovisas på det år som avgiften avser, dvs för det år som den pensionsgrundande lönen som ligger till grund för beräkningen är intjänad.

UPPLYSNINGAR

Upplysningar i not

Upplysningar om pensionsavsättning och ansvarsförbindelse för pensioner ska lämnas enligt följande

- a) det redovisade värdet vid redovisningsperiodens början
- b) de väsentliga poster som har förändrat pensionsavsättningen eller ansvarsförbindelsen under redovisningsperioden
- c) det redovisade värdet vid redovisningsperiodens slut.

I förekommande fall ska upplysning lämnas om värdet av överskottsmedel i en pensionsförsäkring.

Upplysning ska lämnas om aktualiseringsgrad för underlaget för beräkningen av pensionsförpliktelserna.

För pensionsförpliktelse som inte omfattas av RIPS ska upplysning lämnas om tillämpade beräkningsgrunder och vilket belopp förpliktelsen upptagits till.

Upplysning ska lämnas om antalet visstidsförordnanden för anställda och förtroendevalda (dvs. de som redovisas under posten ansvarsförbindelse) samt särskilda villkor som avviker från vad som är normalt och kan leda till betydande ekonomiska konsekvenser. Detta gäller både pensionsförmåner som redovisas som avsättning och sådana som redovisas som ansvarsförbindelse.

Utöver de upplysningar som ska lämnas enligt denna rekommendation finns krav på tilläggsupplysningar i rekommendationen om Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Upplysningar i not avseende pensionsförsäkringar och pensionsstiftelser

Enligt 9 kap. 11 § LKBR ska upplysning lämnas om vilket belopp som pensionsavsättning eller ansvarsförbindelse har minskat med från föregående bokslutsdag, i de fall minskning skett till följd av att försäkring har tecknats eller medel överförts till pensionsstiftelse.

I de fall medel har placerats i en stiftelse ska upplysning, utöver krav i 9 kap. 11 § LKBR, även lämnas om det belopp som pensionsförpliktelsen har ökat eller minskat från föregående balansdag till följd av förändringar av värdet på stiftelsens tillgångar.

Förändringar av pensionsförpliktelsen, till följd av att pensionsförsäkring tecknats eller medel överförts till pensionsstiftelse, ska redovisas brutto.

Ikraftträdande

Denna rekommendation gäller från och med räkenskapsåret 2024.

Ändringar sedan föregående rekommendation är markerade med grå skuggning.

Rekommendationen ersätter rekommendation RKR R10 Pensioner (från juni 2019 inkl mindre redaktionella justeringar från november 2020).

Bakgrund, överväganden och motiveringar

Redovisning av pensioner utgör en särart, med anledning av de regler som finns i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Denna revidering av rekommendationen har skett med hänsyn taget till de uppdateringar som gjorts av LKBR samt Kommunallagen (2017:125), vilka träder i kraft 1 januari 2024.

Riktlinjer för värdering och beräkning av pensionsskuld finns i RIPS. Modellen finns att ta del av på www.skr.se. I modellen finns beskrivningar av förekommande pensionsavtal samt begrepp som t.ex. särskild avtalspension och visstidspension.